#OkiemPrawnika: Dozwolony użytek prywatny – co to znaczy?

Na co dzień korzystamy z tego, co stworzyli inni. Filiżanka, ubranie, ale też książka, film, zdjęcie. Co nam wolno robić z tym przedmiotem? Oto kilka wyjaśnień z punktu widzenia prawa.

Dozwolony użytek prywatny (osobisty) to po prostu prawo korzystania z danego utworu dla własnych, osobistych potrzeb bez konieczności pytania o zezwolenie twórcy. Nie dotyczy on utworów znajdujących się w domenie publicznej, ponieważ z tych możemy korzystać bez ograniczeń.

Dozwolony użytek prywatny działa natomiast bez względu na formę (postać) utworu, czyli niezależnie od tego, czy mamy do czynienia z fizycznym egzemplarzem (płyta, książka) takiego utworu, czy z postacią cyfrową (w formie pliku).

Warto przy tym zwrócić uwagę na odwrotną zależność. To, że kupiłem fizyczny egzemplarz utworu – książkę, płytę nie oznacza jeszcze, że mogę z nim zrobić, co tylko chcę.

Co można w ramach dozwolonego użytku osobistego?

W ramach dozwolonego użytku osobistego korzystać można tylko z

rozpowszechnionego utworu, co oznacza, że utwór taki musiał zostać już w jakiś sposób udostępniony publicznie np. w przypadku utworu muzycznego – wydana została płyta, albo utwór został nadany w radiu lub jest dostępny oficjalnie w Internecie. Chodzi oczywiście o rozpowszechnienie utworu za zezwoleniem twórcy.

Dozwolony użytek prywatny zakłada korzystanie z utworu dla potrzeb osobistych. Przeciwieństwem tego jest użytek w celu komercyjnym, zarobkowym, marketingowym, czy służbowym. Bez ponoszenia dodatkowych opłat można puszczać muzykę z Internetu w zaciszu własnego domu, ale nie można już tego robić np. w kawiarni, którą się prowadzi.

Dozwolony użytek prywatny zakłada, że utworem, w którego posiadaniu jesteśmy możemy dzielić się nieodpłatnie z najbliższymi. Chodzi o osoby, które są rodziną, przyjaciółmi lub znajomymi (ustawa wskazuje w tym przypadku na pokrewieństwo, powinowactwo oraz stosunek towarzyski).

Można więc pożyczyć książkę koledze/koleżance, ale nie można tej samej książki regularnie wypożyczać osobom obcym (nawet nieodpłatnie).

Można też puścić na domowej imprezie muzykę z płyty, ale nie można jej odtwarzać na scenie muzycznej dla szerokiego grona nieznanych osób.

Można nagrać audycję/program telewizyjny i potem pokazywać ją rodzinie, ale nie można już tego nagrania zamieścić na swoim blogu internetowym, czy nawet na portalu społecznościowym na którym mam swój profil tj. facebook, czy twitter.

Można natomiast skopiować płytę z muzyką na inną płytę lub pendrive, żeby móc tę kopię odtwarzać sobie w samochodzie podczas jazdy lub pożyczyć znajomemu.

Możliwość odwoływania się do dozwolonego użytku osobistego nie dotyczy pewnych kategorii utworów np. programów komputerowych.

Przydatne linki i źródła:

1. https://prawokultury.pl/kurs/dozwolony-uzytek-prywatny
2. https://prawokultury.pl/kurs/media/krotki-kurs-wlasnosci-intelektualnej-podrecznik.pdf
3. http://prawokultury.pl/publikacje/podrecznik-dozwolony-uzytek-prywatny/
4. https://www.legalnakultura.pl/pl/strefa-edukacji/strefa-dla-uczniow/warto-wiedziec/dozwolony-uzytek
5. M. Król, *Wprowadzenie utworu do obrotu w internecie*, [w:] *Przegląd prawa handlowego*, czerwiec 2007, s. 34-39.
6. D. K. Gęsicka, *Wykładnia pojęć w prawie autorskim* [w:] *Prace z prawa własności intelektualnej, Rok 2012, z. 117, ISSN 0137-236X, s. 66-77*
7. B. Błońska, *Komentarz do art. 23 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, [w:] W. Machała (red.), R.M. Sarbiński (red.), *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Warszawa 2019.